

Vår ref. 25/24965 - 14
Saksbehandler Simen Aas Løwer
Dato 26.03.2026

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
13/26	Utvalg for oppvekst	16.04.2026
	Bystyret	

Forslag til endringer i lokal forskrift for skolebytte og skolekretsgrenser

Kommunedirektørens innstilling

Forslag til lokal forskrift om regler for skolebytte og skolekretsgrenser vedtas. Forskriften gjøres gjeldende fra 01.08.26 og kunngjøres i Norsk Lovtidend.

Bakgrunn for saken

Hvilken grunnskole et barn skal gå på, er regulert gjennom § 2-6 i opplæringsloven:

"Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet. Kommunen kan gi forskrift om skolekrinsar. Ved tildeling av skoleplass og fastsetjing av forskrift om skolekrinsar skal kommunen leggje særleg vekt på kva skole som ligg nærast heimen. Kommunen kan også ta omsyn til topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolane, og at barn i same nabolag skal få gå på same skole.

Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven har rett til å gå på."

Fra forarbeid til loven (Prop. 57 L 2022–2023) står følgende:

"Andre ledd vidarefører regelen om at kommunane kan innvilge plass for ein elev på ein annan skole enn den eleven soknar til, dersom foreldra søker om det. Dersom kommunane har ei forskrift om skolekrinsar, bør kommunane fastsetje kriteria for å plasserast på ein annan skole i forskrifta. Ein vanleg situasjon er at foreldra flyttar internt i kommunen og ønskjer at eleven skal kunne halde fram på den skolen eleven gjekk på før flyttinga.

Vedtak om å innvilge eleven plass på ein annan skole enn den eleven soknar til, kan ikkje setje til side retten andre elevar har til å gå på ein skole i nærmiljøet. Avgjerda til kommunen om plass på ein skole utanfor skolekrinsen etter den kommunale forskrifta er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova. Kommunane må behandle desse søknadene etter dei alminnelege forvaltningsrettslege reglane, som mellom anna vernar mot usakleg forskjellsbehandling. Kommunen kan stille vilkår om eigenbetaling av skoleskyss ved eventuell innvilging av søknaden. Det er ikkje mogleg å stille vilkår om eigenbetaling av skoleskyss dersom grunnen for å byte skole er å sikre retten til opplæring."

Forskriften ble senest endret i 2023 og dagens hovedregel er at;

«*Dersom skolebytte ikke medfører økte kostnader for kommunen eller andre særlige grunner taler for det, bør søknadene innvilges.*», jf. forskrift om regler for skolebytte og skolekretsgrenser i Skien kommune § 7.

Denne endringen innebar en forskyvning i vurderingsgrunnlaget og ordlyden gir et utgangspunkt der skolebytte i større grad skal innvilges, med mindre konkrete forhold taler imot. Kommunen har de siste årene sett en betydelig økning i antall skolebytter. Øvrige konsekvenser er belyst i saksfremstillingen.

Saksfremstilling

Utvikling av antall skolebytter

Etter endringen i reglene for skolebytte har administrasjonen sett en betydelig økning i antall skolebytter, spesielt for skolestarterne.

Utvikling antall søknader om skolebytte 2022-2026:

År	Samlet antall søknader	Innvilget	Avslag	Herav skolestartere
2022	131	119	12	mangelfull oversikt
2023	150	128	22	32
2024	121	111	10	37
2025	223	205	18	81
2026*	106	-	-	39

*Tallene for 2026 er foreløpige. Avslag og innvilgelser er derfor ikke tatt med, ettersom mange av søknadene fortsatt er under behandling. Basert på utviklingen antas det at søknadene for skolebytte vil øke gjennom året.

Bakgrunn for søknad skolestartere i 2025 – 81 søknader:

Bakgrunn	Antall*
Trygg/lengde skolevei	17
Logistikk f.eks. praktisk i forhold til jobb	7
Venner fra barnehagen	36
Seperasjon/flytting ut av krets	11
Søsken	21
Annet	4

*Noen søknader hadde flere momenter i bakgrunn for søknad.

Skolebytter skolestartere fordelt på skoler 2025:

Skole	Antall søkt fra	Antall søkt til
Bratsbergkleiva skole	2	8
Bølehøgda skole	6	4

Buer skole	4	0
Gjerpen barneskole	8	7
Kjørbeekkhøgda skole	19	13
Klyve skole	12	1
Kollmyr skole	3	11
Lunde barneskole	7	8
Moflata skole	3	24
Skotfoss oppvekstsenter	4	1
Stigeråsen skole	10	3
Venstøp skole	2	1
Åfoss skole, inkl. Melum	1	0
Totalt	81	81

Statistikken viser at det har vært en stor økning av antall søknader om skolebytte, hvor økningen er spesielt høy blant skolestarterne.

Konsekvenser ved dagens ordning

Konsekvenser for barns tilhørighet i nærmiljøet - nærskoleprinsippet

Opplæringsloven § 2-6 presiserer at elever har rett til å gå på en skole i sitt nærmiljø. Hva som er å anse som elevens nærskole, er i Skien kommune fastsatt gjennom skolekretsgrensene i lokal forskrift. Skolekretsgrensene skal ivareta nærskoleprinsippet, samtidig som den gir forutsigbarhet for innbyggerne og skolene. Skolekretsgrensene er i all hovedsak utformet slik at elevene har mulighet til å gå sammen med andre elever som bor i samme området. Dette skal bidra at de har noen i nærheten å leke med og gå til/fra skolen med. Søknadene fra skolestarterne er hovedsakelig begrunnet i at de ønsker at barnet skal gå på skolen med vennene sine fra barnehagen (i barnehagen vil barna ofte sokne til ulike skoler). Søknadene innvilges og nærskoleprinsippet utfordres ved at mange barn da ikke tilhører et fellesskap i sitt nærmiljø, men en skole i annen krets med venner fra barnehagen.

Konsekvenser for mangfoldige skole- og nærmiljøer

På Gulset søkte 10 skolestartere seg bort fra Stigeråsen skole og 11 skolestartere søkte seg til Kollmyr skole. Samtidig søkte kun 3 skolestartere seg til Stigeråsen skole og kun 3 søkte seg fra Kollmyr skole. Det ses en "lekkasje" av elever fra Stigeråsen til Kollmyr. Vi ser liknende sammenhenger mellom Klyve, Kjørbeekkhøgda og Moflata skoler. Dette gir uheldige konsekvenser for barns tilhørighet i nærmiljøet, samt mangfoldige skole- og nærmiljøer.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Skolene i kommunen får tildelt rammer basert på antall elever. For å planlegge et nytt skoleår trenger skolene forutsigbarhet i elevtallet. Skolekretsgrensen og samarbeidet med barnehagene gir normalt et godt grunnlag for dette, fordi barnehagene også gir oversikt over hvilke barn som trenger ekstra støtte eller tilrettelegging når de begynner på skolen. Denne informasjonen er viktig for at skolene skal kunne planlegge bemanning og ressurser. Når elevtallet blir mer uforutsigbart på grunn av løpende skolebytter, blir det vanskeligere å planlegge et stabilt og forsvarlig opplæringstilbud. Dette gjelder både når skolene får færre eller flere elever enn antatt.

Forutsigbart elevtall er også viktig utover planlegging av spesialpedagogiske ressurser. Skolene må vite hvordan elevsammensetningen påvirker kapasiteten i klasser og grupper. Endringer i elevtallet kan få direkte konsekvenser både for kvaliteten på opplæringen og

behovet for omdisponering av ansatte. Et eksempel er at ti elever søker seg inn på en annen skole enn nærskolen. Disse ti elevene gir i utgangspunktet en tildeling på 900 000 kroner til nærskolen. Når disse flytter seg, får nærskolen 900 000 kroner mindre i budsjett. Fordi skolebytte kan søkes om hele året, blir ikke slike endringer fanget opp umiddelbart. Dette kan gjøre økonomistyringen uforutsigbar for skolene.

Kommunen har betydelige kostnader knyttet til selve saksbehandlingen av skolebyttesøknader. Dette skyldes blant annet lovpålagte oppgaver som innhenting av barnets stemme, svar på spørsmål om kapasitet og dokumentasjonskrav der skolebytte har bakgrunn i trygt og godt skolemiljø. Barnets stemme skal som hovedregel innhentes av en trygg og kjent voksen, noe som innebærer at skolen involveres. Rektor bruker tid på å vurdere kapasitet, mens oppvekstadministrasjonen foretar den samlede vurderingen og skriver vedtaket. Økningen i antall skolebytter utfordrer denne praksisen.

Konsekvenser for prinsippet om likebehandling

Lokal forskrift om skolekretsgrenser og regler for skolebytte gir kommunen mulighet til å sikre likebehandling og ivareta elevenes behov for trygghet, trivsel og faglig utvikling. En forskrift med tydelige vurderingsmomenter og en mer restriktiv praksis vil gjøre det mulig for kommunen å sørge for likebehandling og motvirke sosiale forskjeller.

I Skien kommune er det mulig å søke om skolebytte hele året, med noe forlenget behandlingstid i sommermånedene. Forvaltningsloven gir føringer om at alle saker skal behandles innen rimelig tid, og dersom det tar mer enn en måned skal det sendes ut foreløpig svar. Denne løpende søknadsmuligheten svekker det forvaltningsrettslige prinsippet om likebehandling, ettersom tidspunktet for innsending av søknaden kan være av avgjørende betydning. Eksempel: Elev 1 søker seg til en skole på bakgrunn av mistrivsel og ønske om flere faglige utfordringer, men får avslag på bakgrunn av kapasitet. Elev 2 søker basert på samme grunnlag til samme skole kort tid etterpå og får innvilget søknaden fordi de da har kapasitet. Søknaden hadde samme grunnlag, men ble sendt på ulike tidspunkt som fikk avgjørende betydning for utfallet. Dette utfordrer det nevnte prinsippet om at saker skal behandles likt. Dagens praksis gjør at dette prinsippet ikke følges, og det kan, for noen elever få konsekvenser for opplevelsen av skolegangen.

Momenter som skal tillegges vekt i saksbehandlingen

Alle søknader om skolebytte behandles individuelt. Momentene som står i dagens § 7 i forskrift om skolebytte og skolekretsgrenser, er styrende for kommunens vurdering. I forslaget til ny forskrift er det lagt inn flere presiserende momenter for å tydeliggjøre hva kommunen vektlegger i vurderingen.

De foreslåtte momentene i § 3-3 skal bidra til likebehandling og sikre en grundig vurdering av barnets beste. Barnet skal få komme med sine synspunkter, men barnets stemme er ikke det samme som barnets beste. Skolen og administrasjonen har ofte bedre oversikt over forhold som kapasitet, skolemiljø, skolevei og andre faktorer som kan påvirke hva som faktisk er best for barnet.

Antallet skolebyttesøknader har økt, og det er behov for klarere regler for hvilke momenter som skal inngå i vurderingen. Forslaget er i tråd med lovens forarbeider og det er sett til praksis i andre kommuner, blant annet Fredrikstad og Bergen.

Nye momenter er blant annet:

- Hvordan skolens kapasitet skal vurderes
- Det kan legges vekt på forhold knyttet til rusmiljø og kriminalitet
- Antall tidligere skolebytter skal inngå i vurderingen
- Skolemiljø må ha vært tatt opp med rektor og tiltak må ha vært forsøkt
- Skolebytter skal som hovedregel avslås med mindre særlige grunner taler for innvilgelse

Momentet om tidligere skolebytter er tatt inn fordi mange skolebytter kan være uheldig for eleven. Hyppige bytter kan svekke både kontinuiteten i opplæringen, elevens trygghet og tilhørighet. Dette kan igjen påvirke læringsutbytte negativt. Det er derfor viktig å få disse momentene inn i selve forskriften.

I dag er det krevende å avslå søknader når momentene ikke er tydelig forankret, selv om et skolebytte er uheldig. Et eksempel er elever med tilknytning til rusmiljø som søker seg til skoler der dette miljøet allerede er utfordrende. Selv om skolen har kapasitet, kan et bytte være faglig og sosialt uheldig. Slike situasjoner setter kommunen i et dilemma mellom barnets beste og dagens forskrift sin hovedregel om innvilgelse.

Forslaget presiserer at søknader som begrunnes i skolemiljø, må være tatt opp med nærskolen først, og at tiltak skal være prøvd. Skolen må få mulighet til å arbeide for et godt og trygt skolemiljø, før et skolebytte vurderes. Et skolebytte kan oppleves som en rask konkret løsning, men gir ikke eleven mulighet til å arbeide med det som er vanskelig eller til å forbedre situasjonen på egen skole.

Høringssvar

Kommunen mottok 12 høringssvar på høringen som ble sendt ut 02.12.2025:

- Seks av disse fra skoler i Skien kommune hvor fem var positive til forslaget, mens en skole ønsket å fortsette dagens praksis.
- To av høringssvarene kom fra samarbeidsutvalgene ved Kongerød skole og Stigeråsen skole, som begge støttet de foreslåtte endringene i forskriften.
- Det ble mottatt et høringssvar fra en privat person og et høringssvar fra Utdanningsforbundet. Begge støttet de foreslåtte endringene i forskriften.
- Det ble mottatt to høringssvar fra FAU ved Bølehøgda skole og FAU ved Moflata skole som begge hadde kommentarer og løftet bekymringer rundt en eventuell forskriftsendring.

Bekymringene som ble løftet av FAU var blant annet hvordan det ble foretatt en vurdering av barnets beste, hvilke kriterier som var gjeldende for skolebytte, og bekymring rundt skolebytter ved nedleggelse av skoler. Vurderingen av barnets beste og kriteriene er presisert og forklart under momenter som skal tillegges vekt. Ved nedleggelse av skoler vil elevene få en ny nærskole som er fastsatt under de kriteriene som følger av opplæringsloven.

Effekten av saken

Perspektiv	Negativ	Nøytral	Positiv	Ikke relevant
Konsekvens for klima på kort og lang sikt		x		
Konsekvens for miljøet på kort og lang sikt		x		
Økonomiske konsekvenser i et langt perspektiv			x	
Konsekvens for folkehelsen			x	

Kommunedirektørens vurdering og konklusjon

Dagens forskrift om regler for skolebytte og skolekretsgrenser fører til vedtak som administrasjonen vurderer har flere uheldige konsekvenser. En innstramning av reglene for skolebytte vil skape en praksis som avhjelper både de sosiale og økonomiske

problemstillingene skissert ovenfor. En dreining fra at vi i hovedsak innvilger, til at søknadene ikke innvilges med mindre særlige grunner taler for det, vil føre til at barn i større grad går på skolen i eget nærmiljø, mer forutsigbar økonomistyring for skolene, mer likebehandling og vurdering av barnets beste perspektiv i tråd med regelverket. De foreslåtte endringene vil gi et tydeligere og bedre grunnlag for å ta forsvarlige beslutninger om skolebytte.

Referanser

[Gjeldende forskrift om regler for skolebytte og skolekretsgrenser, Skien kommune, Vestfold og Telemark - Lovdata](#)
[Opplæringsloven § 2-6](#)

Vedlegg

Forslag til lokal forskrift for skolebytte og skolekretsgrenser